

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES

O'ZBEKISTONDA ILMIY TADQIQOTLAR: DAVRIY ANJUMANLAR

DAVRIYLIQI: 2018 | 2022

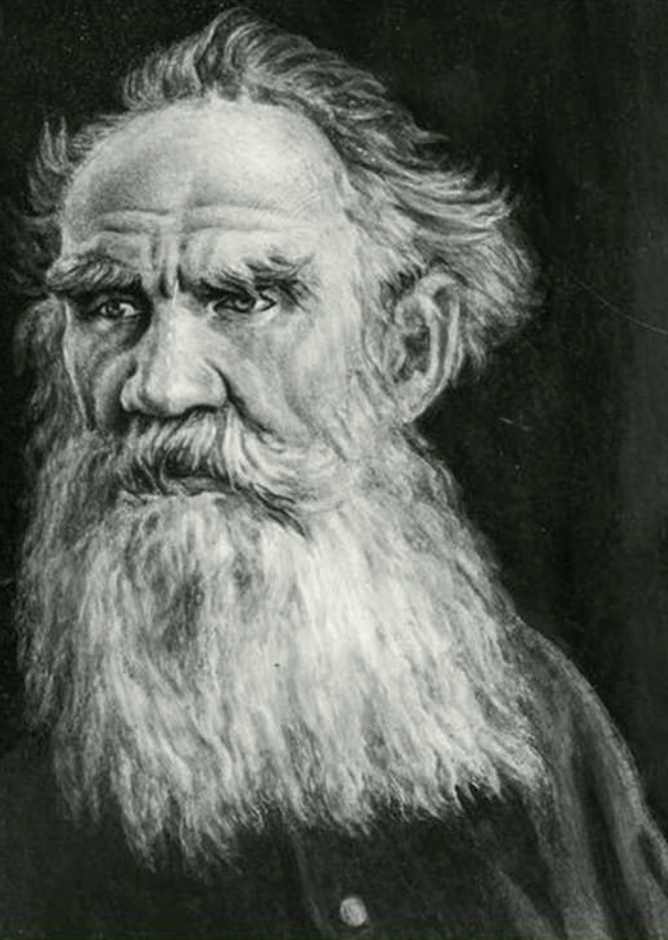
2022

УЧЕНЫЙ — ТОТ, КТО
МНОГО ЗНАЕТ ИЗ КНИГ;

ОБРАЗОВАННЫЙ — ТОТ, КТО
УСВОИЛ СЕБЕ ВСЕ САМЫЕ
РАСПРОСТРАНЕННЫЕ В ЕГО
ВРЕМЯ ЗНАНИЯ И ПРИЕМЫ;

ПРОСВЕЩЕННЫЙ — ТОТ, КТО
ПОНИМАЕТ СМЫСЛ СВОЕЙ ЖИЗНИ.

LEV TOLSTOY
(1828-1910)

ОКТЯБРЬ

№45

CONFERENCES.UZ

Toshkent shahar, Amir
Temur ko'chasi, pr.1, 2-uy.

+998 97 420 88 81

+998 94 404 00 00

www.tadqiqot.uz

www.conferences.uz

**ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ
ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ
АНЖУМАНЛАР:
3-ҚИСМ**

**НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
УЗБЕКИСТАНА: СЕРИЯ
КОНФЕРЕНЦИЙ:
ЧАСТЬ-3**

**NATIONAL RESEARCHES OF
UZBEKISTAN: CONFERENCES
SERIES:
PART-3**

ТОШКЕНТ-2022

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” [Тошкент; 2022]

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” мавзусидаги республика 45-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 октябрь 2022 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2022. - 11 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шоҳида Юсуповна «Тараққиёт стратегияси» маркази муҳаррири

6. Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Ҳамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқайом Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22. Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23. Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24. Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25. География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг ҳаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ТАРИХ САҲИФАЛАРИДАГИ ИЗЛАНИШЛАР

1. Абдухалимов Абдурахмон Абдумўминович АНДИЖОН ВИЛОЯТИДА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТИЗИМИ ФАОЛИЯТИДАН	7
2. Абдухалимов Абдурахмон Абдумўминович ФАРҒОНА ВИЛОЯТИДА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МУАССАСАЛАРИ ФАОЛИЯТИДАН	9

ТАРИХ САҲИФАЛАРИДАГИ ИЗЛАНИШЛАР

АНДИЖОН ВИЛОЯТИДА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТИЗИМИ ФАОЛИЯТИДАН

Абдухалимов Абдурахмон Абдумўминович

Андижон давлат тиббиёт институти бўлим бошлиғи,
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)

Телефон: +99893 442-52-00

Abduraxmon777@umail.uz

Аннотация: Мақолада Андижон вилоятида аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш масалалари, аҳоли соғлиғини муҳофаза қилиш, уларга тез ва сифатли тиббий ёрдам кўрсатиш масалалари ёритилган.

Калит сўзлар: Тиббий хизмат, амбулатория-поликлиника, «Оилавий шифокор».

Аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш жамиятнинг энг муҳим ижтимоий вазифаларидан ҳисобланади. Инсон барча нарса ва кадриятларнинг бош мезони. Муаммонинг айнан мана шу жиҳати ижтимоий муносабатлар тизимида муҳим аҳамият касб этади.

Мустақиллик йилларида соғлиқни сақлаш тизимини экстенсив ривожлантириш йўлидан воз кечилиб, узил-кесил интенсив такомиллаштириш йўлига ўтилди.

1998 йил ноябрь ойида тиббий соҳани ислоҳ қилиш Дастури асосида Андижон шаҳрида вилоят клиник шифохонаси ўрнида 350 ўринли Ўзбекистон Республикаси шошилинич тиббий ёрдам илмий маркази Андижон вилояти филиали ташкил этилди. Андижон шаҳар тез тиббий ёрдам станцияси ва вилоят санитария-авиация станцияси ушбу филиал тасарруфига ўтказилди. Шошилинич тиббий ёрдам марказлари замонавий, хорижий мамлакатларда ишлаб чиқарилган диагностика ва даволаш асбоб-ускуналари ҳамда аппаратлари билан жиҳозланди.

Вилоят туманларида шошилинич тиббий ёрдам тизимини яратиш мақсадида 3 та шаҳар ва 14 та туман марказий шифохоналари қошида 390 ўринли 17 та субфилиаллар ташкил топди.

Бу даврга келиб, вилоят аҳолисига 6 минг 271 нафар врач, шундан 8,4 фоизи олий тоифали, 29,3 фоизи биринчи тоифали ва 8,2 фоизи иккинчи тоифали, 21 минг 445 нафар ўрта тиббиёт ходими, шулардан 2,3 фоизи олий тоифали, 23,5 фоизи биринчи тоифали, 4,1 фоизи иккинчи тоифали тиббиёт ходимлари хизмат кўрсатган. 2000 йилда 1 минг 59 нафар врач, 2 минг 639 та ўрта тиббиёт ходимлари ўз малакаларини оширди. Вилоят ва туман марказий касалхоналари ҳамда эпидемиология марказлари бош врачлари эгаллаб турган лавозимига кўра аттестация комиссиясидан ўтказилди.

Вилоятда ўрта тиббиёт ходимларини тайёрлаш ва касб маҳоратларини ошириш масалалари маҳаллий ҳокимият диққат-эътиборида бўлди. Натижада Андижон, Асака тиббиёт билим юртлари тиббиёт коллежларига айлантирилди. Андижон давлат тиббиёт институтида олий тоифали ҳамширалар тайёрлаш йўналиши очилди.

Шифокорлар малакасини ошириш ва аттестациядан ўтказишда илғор мамлакатлар тажрибалари қўлланила бошланди. Тиббий хизматнинг синалган усулларида фойдаланиб, шифокорлар тайёрлаш дастури жорий қилинди. Ҳар минг аҳолига ўн беш нафар шифокор, сал кам олти нафар ўрта малакали ходимларнинг тўғри келганлиги мамлакатда бу соҳада дадил қадамлар ташланаётганидан далолатдир. Юртбошининг тиббий хизматни қишлоқнинг ўзида кучайтиришга қаратилган кўрсатмалари халқимизнинг узоқ даврлардан бери қийнаб келган орзуларини амалга оширди.

Ҳозирги даврда давлат раҳбари томонидан соҳани ислоҳ қилиш учун кўплаб ишлар амалга оширилмоқда. Ш.Мирзиёев Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш маросимида сўзлаган нутқида бу борадаги ишларни янги босқичга олиб чиқиш вазифаларига тўхталиб, «Биз учун бебаҳо бойлик бўлган инсон саломатлигини асраш мақсадида соғлиқни сақлаш соҳасини, энг

аввало, унинг бирламчи бўғинидаги бўлинмалари, кишлоқ врачлик пунктлари фаолиятини тубдан такомиллаштириш, тез тиббий ёрдам ва юқори технологиялар асосида хизмат кўрсатадиган, ихтисослашган махсус марказларни янада ривожлантириш юзасидан чоратадбирлар комплексини амалга ошириш ҳукуматнинг эътибор марказида бўлиши даркор», дея таъкидлаб ўтган эди.

Хулоса ўрнида айтиш мумкунки бугунги кунда республикада бўлгани сингари Андижон вилоятида ҳам соғлиқни сақлаш тизимида кўплаб ислохотлар амалга оширилмоқда. Жумладан, хусусий шифохоналар, туманнинг сўлим гўшаларда жойлашган сиҳатгоҳлар фаолияти йўлга қўйилган. Уларда мамлакатнинг турли жойларидан ва қўшни давлатлардан ташриф буюрган фуқаролар нафақат соғлиқларни тикламоқдалар, балки, ҳаёти учун ҳавфли бўлган турли касалликларга чалинишини олдини олмақдалар.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Тошкент: Ўзбекистон, 2016. - Б. 16.
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси // Халқ сўзи, 2020 йил 30 декабрь.
3. ЎзР ПАА, 975-фонд, 20-рўйхат, 21-йиғмажилд, 207-варақ.
4. Шокаримов С., Султонов А. Жаннатмакон Андижон.–Тошкент: Тошкент Ислом Университети, 2002.- Б. 68.
5. ЎзР ПАА АББ, 4141-фонд, 6,8, 11-рўйхат, 29, 31,34, 81-жиғма жилд.
6. Жалилов С., Комилов С. Избоскан ва избосканликлар. – Тошкент: VEKTOR-PRESS, 2007. - Б . 131.
7. Андижоннома, 2019 йил 1 январь.

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИДА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МУАССАСАЛАРИ ФАОЛИЯТИДАН

Абдухалимов Абдурахмон Абдумўминович

Андижон давлат тиббиёт институти бўлим бошлиғи,
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)

Телефон: +99893 442-52-00

Abduraxmon777@umail.uz

Аннотация: Мақолада Фарғона вилоятида Қишлоқ врачлик пунктларини янгидан қуриш ва мавжудларини таъмирлаш, тиббий муассасалар, амбулатория ва поликлиникаларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳолати ҳамда аҳолига сифатли тиббий ёрдам кўрсатиш борасида амалга оширилган ишлар ёритилган.

Калит сўзлар: Қишлоқ врачлик пункти, тиббий муассасалар, амбулатория, поликлиникалар.

Ўзбекистон Республикасида мустақиллик йилларида олиб борилаётган ижтимоий-иқтисодий ислохотларнинг барчаси инсон манфаатига қаратилгандир. Мамлакат аҳолисининг фаровон ҳаёт кечириши, ўз ҳаётидан кўнгли тўлиб яшаши унинг соғлом бўлишига боғлиқ. Мазкур йўналишда олиб борилган ислохотларни биз Фарғона вилояти мисолида таҳлил қилиб ўтамиз. 1992 йилда Фарғона вилояти Қува ва Риштон туманларида поликлиника, Тошлок туманида 60 ўринли шифохона, Киргули ва Бағдод туманларида тиш даволаш поликлиникалари фойдаланишга топширилган. Қишлоқ жойларида истикомат қилган аҳоли саломатлигини сақлаш йўлида 94 та шифохона, 266 та поликлиника ҳамда 638 та фельдшер-акушер пунктлари доимий равишда хизмат кўрсатган. Вилоят соғлиқни сақлаш бўлими томонидан қишлоқ аҳолисига кўрсатилган тиббий ёрдам сифатини яхшилаш мақсадида жойларга чиқишлар ташкил этилган. Қишлоқ аҳолиси учун туманлардаги 11 та юкумли касалликлар шифохоналари қошида реанимация бўлимлари ташкил этилган. Оғир беморларни ўз вақтида ихтисослашган вилоят шифохоналарига келтириш учун санитария-авиация бўлими қошида 3 та ихтисослаштирилган жонлантирувчи бригадалар фаолияти йўлга қўйилган. Олтиариқ ва Данғара туманларида ташхис марказлари ҳамда 9 та туманда хорижий тиббиёт асбоб-ускуналари билан жиҳозланган диагностика марказлари фаолият кўрсата бошлаган.

1993 йилда вилоят аҳолисининг 69,3 фоизи қишлоқда истикомат қилган. Аҳолига 638 та фельдшер-акушерлик, 143 та қишлоқ амбулаторияси ҳамда 37 та қишлоқ участка шифохоналари тиббий хизмат кўрсатган.

Кейинги йилларда вилоятида жами 815 ўрин-жойга эга бўлган замонавий шифохоналар, 324 беморни қабул қилиш имконига эга амбулатория ва поликлиникалар ишга туширилди. Тошлок туманида 60 ўринли участка шифохонаси, Бешариқ туманида 120 ўринли оналар-болалар санаторияси шулар жумласидандир.

Бу даврда Фарғона вилоятининг 28 та қишлоқ участка шифохонаси, 98 та қишлоқ врачлик амбулаторияларида 1 минг 217 та кундузги ўрин-жойларда 34 мингдан ортиқ қишлоқ аҳолиси ўз саломатлигини тиклаган. Қишлоқ жойларда истикомат қилувчи 385 мингдан зиёд туғиш ёшидаги аёлларнинг соғлиғини сақлаш мақсадида улар мунтазам равишда тиббий кўрикдан ўтказилиб, соғломлаштириб борилган.

2009 йилда Фарғона вилояти аҳолисига 12 минг 801 та ўрин жойга эга бўлган 78 та шифохона, 403 та амбулатория-поликлиника муассасалари, 20 та тез тиббий ёрдам станциялари ва бўлимлари, 6 та санатория, 20 та давлат санитария-эпидемиология назорати марказлари хизмат кўрсатган.

Сўнгги йилларида вилоят қишлоқ амбулатор-поликлиника муассасалари сонини таҳлил қилсак, ҚВПлар 2015–2020 йилларда Фарғона вилояти Риштон, Фурқат, Учкўприк, Ўзбекистон туманларида 2 тага, Данғара, Қува, Ёзёвон туманларида 4 тага, Бешариқ, Қўштепа туманларида 5 тага, Тошлок, Фарғона туманларида 8 тага Боғдод ва Бувайда туманларида 15 тага камайган. Лекин, бу кўрсаткич Олтиариқ туманида 1 тага, Сўх туманида эса 2 тага ортган.

Сўнги йилларда олиб борилган ислохотлар натижасида қишлоқ ва маҳаллаларда тиббий

хизматни сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш мақсадида умумий амалиёт шифокори ўрнига оилавий шифокор ва 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «Тиббий бригадалар» ташкил этилиб, «оилавий шифокор» пункти ва оилавий поликлиникалар фаолияти йўлга қўйилди. «Қишлоқ шифокори» дастури доирасида олис ҳудудларда эл дардига малҳам бўлаётган мингдан ортиқ врачга 30 миллион сўмдан ёрдам пули берилиши йўлга қўйилди ҳамда улар хизмат уйлари билан таъминланди.

Хулоса ўрнида шуни айтиш мумкинки, мустақиллик йилларида мамлакатимизда, жумладан Фарғона вилоятида ҳам соғлиқни сақлаш соҳасида ижобий ишлар олиб борилди. Янгидан-янги замонавий қишлоқ врачлик пунктлари қурилиб, моддий-техник, лаборатор жиҳозлар ва тиббий асбоб-ускуналар билан таъминланди. Чекка қишлоқлардаги соғлиқни сақлаш муассасаларида ҳам олий тоифали мутахассис шифокорларнинг фойдалияти йўлга қўйилди. Бир неча юз минглаб қишлоқ аҳолиси шу ернинг ўзида дардига шифо топдилар.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Тошкент: Ўзбекистон, 2016. - Б. 16.
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси // Халқ сўзи, 2020 йил 30 декабрь.
3. ФВДА, 1220-фонд, 1-рўйхат, 5, 59, 60-йиғмажилд.
4. ФВДА, 1220-фонд, 2-рўйхат, 6, 60, 161-йиғмажилд.
5. ЎзР ПАА ФВБ, 2048-фонд, 21-рўйхат, 27-йиғмажилд, 50-варақ.
6. Ўзбекистон Республикаси Давлат Статистика қўмитаси. www.stat.uz

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ ТАДКИКОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 3-ҚИСМ

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусахҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 31.10.2022

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000